

FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W POLSCE

2014-2020

Newsletter informacyjny
Numer 10
www.ckngo.pl

Towarzystwo Amicus ul. Brukowa 28 lok. 8 15-889 Białystok tel. +48 22 629 17 24 biuro@ckngo.pl

MINISTERSTWO
ROZWOJU

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Projekt jest współfinansowany ze środków Funduszu Spójności Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 przyznanych w wyniku konkursu dotacji na działania edukacyjne dotyczące Funduszy Europejskich na lata 2014-2020

Harmonogram wydarzeń wrzesień 2017

REJESTRACJA NA POSZCZEGÓLNE WYDARZENIA ODBYWA SIĘ MINIMUM 14 DNI PRZED KAŻDYM DZIAŁANIEM. INFORMACJA O ZAPISACH ZAWSZE W ZAKŁADCE „[AKTUALNOŚCI](#)”

data	miejsce	Rodzaj wydarzenia
Wrzesień 2017		
08.09	Ruda Śląska	Warsztat
12.09	Bartoszyce	Seminarium
13.09	Bartoszyce	Warsztat
14.09	Warszawa	Warsztat
18.09	Warszawa	Warsztat
19.09	Katowice	Warsztat
20.09	Warszawa	Warsztat
20.09	Łódź	Warsztat
21.09	Gdańsk	Seminarium
22.09	Gdańsk	Warsztat
27.09	Warszawa	Warsztat
28.09	Warszawa	Warsztat

Dlaczego projekty finansowane z Funduszy Europejskich muszą być dostępne? Na czym polega dostępność w projektach? Jakie prawa, a jakie obowiązki związane z dostępnością mają beneficjenci projektów europejskich?

Zapewnienie dostępności do działań i informacji finansowanych z funduszy unijnych jest prawem i obowiązkiem beneficjentów. Prawem, gdyż każdy obywatel wspólnoty ma prawo korzystać z finansowanych z FE działań; obowiązkiem, gdyż planując i realizując działania a tym samym korzystając z wspólnotowych finansów, musimy je dostosować do jak najszerszego grona odbiorców. Fakt ten wynika z konieczności uzgodnienia działań projektowych z politykami horyzontalnymi Unii Europejskiej, wśród których jedną z najbardziej namacalnych i widocznych dla beneficjenta jest polityka równości.

Po pierwsze....Równość

Zgodność działań projektowych z horyzontalną polityką równości przejawia się przede wszystkim w równym dostępie do wszelkich działań finansowanych z funduszy unijnych, bez względu na cechy prawnie chronione czyli zgodnie z definicją Kodeksu Pracy: wiek, płeć, rasa i pochodzenie etniczne, religia i światopogląd, orientacja seksualna oraz co ma duże znaczenie w rozumieniu zagadnienia dostępności, niepełnosprawność. Polityka równych szans zakłada jednakowy dostęp wszystkich osób do edukacji, informacji, zatrudnienia jak również do udziału w życiu społecznym i kulturalnym. Na poziomie projektów finansowanych ze środków unijnych równość szans uwidacznia się m. in. poprzez to, iż działania projektowe winny przyczyniać się do likwidacji barier (finansowych, mentalnych, architektonicznych), które uniemożliwiają określonym grupom społecznym korzystanie w pełni ze swoich praw. Aby zagwarantować, w procesie wydatkowania funduszy i realizacji projektów, tę zgodność, sformułowano ściśle określony pakiet zasad i procedur, który nazwany został **Zasadą równości szans i niedyskryminacji**. Dlatego właśnie przygotowując, planując i realizując działania projektowe wszystko, co dzieje się dzięki funduszom unijnym musi, obligatoryjnie i bezsprzecznie być zgodne z **Zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz równości szans kobiet i mężczyzn**.

Niepełnosprawność

Wieloletnie doświadczenie w realizacji projektów społecznych i infrastrukturalnych pozwoliło Polsce przy okazji obecnej perspektywy finansowej zweryfikować podejście i sposób postrzegania niepełnosprawności. Niewątpliwie rolę swoją w tym procesie ma ratyfikowana ostatecznie w 2012 roku **Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych**, która obliguje nasz kraj do działań na rzecz równości, gwarancji równości praw, likwidacji wszelkich barier i podjęcia działań antydyskryminacyjnych. W świetle posiadanych już doświadczeń jak i gwarancji prawnych równości wychodzimy z powielanego przez lata postrzegania niepełnosprawności jedynie poprzez aspekt ruchowy. Dziś, w obecnej perspektywie, widzimy niepełnosprawność dużo szerzej i przez pryzmat wielu funkcjonalności a obok ruchowej zauważamy także wzrokową, słuchową, poznawczą, sensoryczną i intelektualną. To znaczy że planując nasze działania projektowe powinniśmy dostrzegać szeroko grupy odbiorców, w tym osoby z wymienionymi wyżej niepełnosprawnościami i dostosowywać w miarę potrzeb działania do ich uczestnictwa. To nowe postrzeganie zjawiska niepełnosprawności uwrażliwia na fakt, iż niepełnosprawność nie jest cechą człowieka ale jest konsekwencją niedostosowania otoczenia do tego jacy są ludzie. Rolą, realizatorów projektów, jest między innymi otwarcie się na innowacyjne, nowe myślenie, zakładające, iż niepełnosprawność jest wynikiem istnienia barier środowiska. Kluczowe jest uświadomienie, iż planując i realizując przedsięwzięcia społeczne i infrastrukturalne, mamy wpływ na otoczenie i powinniśmy je zmieniać tak, aby było wygodne, bezpieczne i przyjazne dla wszystkich. Takie podejście prezentuje **konceptcja uniwersalnego projektowania**, której przestrzeganie i stosowanie jest kluczowe w realizacji obowiązku dostępności.

W świetle powyższych stwierdzeń trzeba też zaznaczyć, że używanie sformułowania "osoby z niepełnosprawnościami" w miejsce "osoby niepełnosprawne" nie jest tylko zabiegiem stylistyczno-językowym ale oddaje w pełni charakter problemu niepełnosprawności, oddzielając osobę od jej dysfunkcji i kładąc nacisk na bariery środowiska i otoczenia.

Dostępność - jak ją rozumieć?

Dostępność to kryterium, które pozwala nam sprawdzić czy osoby z niepełnosprawnościami w taki sam sposób, jak osoby sprawne mogą korzystać z usług, towarów, zasobów i środowiska. Dostępność najczęściej uwidacznia się w trzech podstawowych aspektach tzn. komunikacji, informacji i przestrzeni. Wspomniana już wyżej zasada uniwersalnego projektowania, odrzuca podział na ludzi sprawnych i niesprawnych tym samym zakładając, iż wszystko co projektujemy powinno być użyteczne, wygodne i bezpieczne dla wszystkich. Konceptcja uniwersalnego projektowania jest jednym z podstawowych narzędzi gwarantujących dostępność. Kolejnymi kluczowymi elementami w procesie planowania i realizacji projektów UE, jest mechanizm racjonalnych usprawnień i ustawiczna praca w obszarze usuwania barier w tym także tych najtrudniejszych i najtrwalszych - mentalnych. Dostępność w procesie wydatkowania Funduszy Europejskich weryfikowana jest na kilku etapach tj. na etapie wyboru projektów, na etapie realizacji poprzez działania sprawozdawcze, monitoring i czynności kontrolne oraz obowiązek informacyjno-promocyjny. Kluczowym elementem jest etap przygotowania koncepcji projektu i wypełnienia wniosku aplikacyjnego, zgodnie z zasadą równości

szans K i M oraz dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, w czym pomocne są specjalnie temu dedykowane miejsca w formularzu aplikacyjnym. Na tym etapie ważna jest obecność osób z niepełnosprawnościami w myśleniu projektowym jak również świadomość, iż nawet jeśli projekt nie zakłada bezpośredniej pomocy osobom z niepełnosprawnościami (np. projekt infrastrukturalny, inwestycyjny jak budowa drogi) to jego efekty mają posłużyć wszystkim bez względu na stan sprawności fizycznej. Chodzi o to aby uwaga osób planujących i realizujących działania projektowe, została przeniesiona z obiektu na przyszłego użytkownika i użytkowniczkę, którzy w ten sposób stają się obecni w myśleniu projektowym.

Co konkretnie mogę zrobić, o co mam zadbać jako projektodawca aby zapewnić dostępność i na co mogę liczyć jako uczestnik lub użytkownik wsparcia z FE?

Koncepcja uniwersalnego projektowania

Wszystko co tworzymy, wytwarzamy i realizujemy w ramach projektów unijnych zakłada spójność z koncepcją uniwersalnego projektowania czyli spójność z przekonaniem, że świat nie dzieli się na pełno i niepełnosprawnych a wszystko co budujemy, czy produkujemy ma być wygodne, bezpieczne i dostępne dla wszystkich, przy możliwości ewentualnych, dodatkowych ulepszeń. Koncepcja ta ma osiem podstawowych założeń, które definiują jej charakter: tj. użyteczność dla osób o różnej sprawności, elastyczność w użytkowaniu, proste i intuicyjne użytkowanie, czytelna informacja, tolerancja na błędy, wygodne użytkowanie bez wysiłku, wielkość i przestrzeń odpowiednie dla dostępu i użytkowania oraz percepcja równości. Zgodnie z tymi regułami drogi, pociągi, parki, place zabaw czy inne miejsca użyteczności publicznej powinny być tak samo przyjazne i wygodne w użytkowaniu seniorom jak i rodzicom z małymi dziećmi, osobom z niepełnosprawnościami, kobietom i mężczyznom. Koncepcja uniwersalnego projektowania jest bardzo związaną z projektami infrastrukturalnymi, jednakże nie wolno zapominać, iż także w projektach społecznych mamy często wytwory i produkty działań, np. publikacje, materiały czy strony internetowe, które również powinny być zgodne z regułami wspomnianej zasady.

Mechanizm racjonalnych usprawnień

Reguła uniwersalnego projektowania zakłada brak podziału na sprawnych i niepełnosprawnych i planowania dla wszystkich, jednak bierze również pod uwagę sytuację, kiedy nie jesteśmy w stanie przewidzieć wszelkich barier a wtedy konieczne są jakieś dodatkowe ulepszenia, tam gdzie jest to konieczne. Takim sytuacjom w odniesieniu przede wszystkim do projektów społecznych, ma służyć nowy, mechanizm interwencyjny - **mechanizm racjonalnych usprawnień**. Jest to możliwość przedsięwzięcia działań i poniesienia dodatkowego kosztu (maksymalnie do 12 tysięcy złotych brutto na osobę), które umożliwiłyby osobie z niepełnosprawnościami udział w projekcie, dzięki likwidacji określonej bariery, której nie byliśmy w stanie przewidzieć na etapie przygotowania wniosku aplikacyjnego.

cyjnego. Sytuacja ta dotyczy zarówno potencjalnego uczestnika jak i członka personelu projektowego. Wachlarz ewentualnych działań jest bardzo szeroki począwszy od sfinansowania usług asystentkich (tłumacz języka łatwego, asystent osoby z niepełnosprawnością, tłumacz języka migowego, tłumacz-przewodnik lub przewodnika dla osoby mającej trudności w widzeniu) poprzez dodatkowe usługi (specjalistyczny transport, dostosowanie infrastruktury komputerowej, dostosowanie architektonicznego czy akustyczne) aż po zadbanie o specyficzne potrzeby tj. alternatywne formy przygotowania materiałów projektowych, zmiana procedur, wydłużony czas wsparcia czy dostosowanie posiłków i uwzględnianie specyficznych potrzeb żywieniowych wynikających z niepełnosprawności.

Dostępność wydarzeń

Wydarzenia to stały element projektów, szczególnie tych skoncentrowanych na ludziach i związanych z rozwojem ich potencjału czyli tzw. projektach "miękkich". Planując wydarzenia czy też będąc uczestnikami wydarzeń finansowanych ze środków UE mamy prawo wymagać, a z drugiej strony obowiązek aby zadbać o podstawowe elementy dostępności. Pierwszym kluczowym elementem, szczególnie ważnym przy realizacji wydarzeń otwartych, gdzie nie mamy precyzyjnie określonej grupy odbiorców, jest formularz badania specjalnych potrzeb. Umożliwia on elastyczne zachowania względem potencjalnych uczestników, likwidację barier w dostępie m.in. przy pomocy mechanizmu racjonalnych usprawnień. Znając potrzeby uczestników możemy zapewnić im dodatkowe usługi jak np. tłumaczenie, pomoc asystenta, specjalistyczny transport czy wspomniane wcześniej odpowiednie wyżywienie. To również dostosowanie formy materiałów dla uczestników oraz zadbanie o adekwatną formę przekazu informacji tj. pętle indukcyjne, audiodeskrypcja czy język migowy. Planując wydarzenia nie możemy zapomnieć o dostępności komunikacyjnej i architektonicznej, dlatego dobrze wybierać miejsca skomunikowane pod kątem transportu publicznego, zadbać o osoby starsze, używające lub poruszające się na wózkach (windy, podjazdy, lokalizacje na niskich kondygnacjach) czy też odpowiedni, uwzględniający potrzeby grupy termin spotkania (np. osoby opiekujące się osobami zależnymi).

Dostępność informacji

Konieczność odpowiedniego i efektywnego informowania o funduszach jest integralnym obowiązkiem każdego beneficjenta sięgającego po dofinansowanie unijne. Szczególne znaczenie ma uwzględnienie w tym przekazie warunku dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, dlatego tak ważna jest świadomość podstawowych zasad dotyczących prawidłowego zarządzania zasobami informacyjnymi, przekazem i dokumentacją. Tak jak przy wydarzeniach tak i przy wszystkich działaniach projektowych, trzeba zadbać o język równościowy, odnoszący się i do kobiet i do mężczyzn, otwarcie komunikujący równość, dostępność i informację o udogodnieniach. Nie mniej ważne są zróżnicowane kanały przekazu, uwzględniające fakt, iż nie wszyscy mają dostęp do najnowszych technologii informacyjnych, a z drugiej strony dbający o tych, którzy w ten sposób mogą uczestniczyć w wydarzeniu bez fizycznego przemieszczania się, tym samym ekonomizując koszty np. dostępność transmisji on-line z tłumaczeniem migowym. Odpowiednie standardy powinny towarzyszyć również

MINISTERSTWO
ROZWOJU

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

w projektowaniu stron i podstron internetowych. Zostały one zapisane w zestandaryzowanym zbiorze reguł pod nazwą WCAG 2.0, które zakładają m. in. uzupełnianie się elementów dźwiękowych i wizualnych, brak barw i pogrubień jako wyróżnika, możliwość zatrzymania animacji, unikanie tabel i elementów ruchomych, dostępność stron dla różnych urządzeń i dla użytkowników niekorzystających z najnowszych technologii. Niezbędne jest zadbanie o odpowiedni format prezentowanych i upublicznianych materiałów (Word lub PDF, wideo z tłumaczeniem na język migowy, napisy, audio-deskrypcja, alternatywne formaty np. druk powiększony). Pojawiające często się przy okazji projektów działania wydawnicze również obarczone są określonymi standardami dostępności, z których najważniejsze to m. in. zaplanowany i przejrzysty układ dokumentu (treść podzielona na logiczne części, odpowiednio oznakowane, odstępy między częściami, nagłówki i akapity) wyróżnienia nie tylko kolorem ale i formą czcionki, unikanie kolumn i tabel, dbałość o czytelność i zrozumiałość tekstu (czcionki 14-12, tzw. gładkie jak Arial czy Verdana, odpowiedni kontrast), zrozumiałość tekstu i wyjaśnienia skrótów.

Gdzie szukać dodatkowych informacji

Podstawowymi dokumentami, niezbędnymi projektodawcom i beneficjentom projektów w prawidłowym przygotowaniu i realizacji działań są **Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans K i M w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 (maj 2015) oraz Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020 (kwiecień 2015)**. Oba dokumenty dostępne są na stronie www.funduszeuropejskie.gov.pl w zakładce **Fundusze bez barier**, która w bardzo przejrzysty i kompleksowy sposób zbiera zagadnienia dostępności w projektach finansowanych z FE. We wspomnianych wytycznych znajdziemy m. in: wyjaśnienia pojęć i definicji oraz odniesienia do obowiązujących aktów prawnych. To również źródło informacji na temat mechanizmu racjonalnych usprawnień, zasady uniwersalnego projektowania oraz kryteriów dostępności wydarzeń i zasobów. Agenda może posłużyć do uzasadnienia potrzeby realizacji projektów zgodnie z zasadą równości szans i dostępności oraz informacji o podobnych doświadczeniach z poprzedniej perspektywy finansowej 2007-2013. Poza wspomnianymi wyżej dokumentami kwestia równości szans i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami jest przedmiotem wielu wydawnictw i publikacji. Na szczególną uwagę i polecenie zasługuje podręcznik dla beneficjentów: **Realizacja zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami; Poradnik dla realizatorów projektów i instytucji systemu wdrażania funduszy europejskich 2014-2020**, dostępny w formacie PDF, na portalu funduszeuropejskie.gov.pl w zakładce Publikacje. Znajdziemy tam kompleksowo opracowane informacje dla osób przygotowujących wnioski aplikacyjne i realizujących projekty zarówno tzw. "miękkie", finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego jak i "twarde" - infrastrukturalne z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności.

Paulina Wolfram - dyplomowana trenerka, wieloletnia trenerka i doradczyni Regionalnego Ośrodka EFS w Warszawie, certyfikowana przez Krajowy Ośrodek EFS doradczyni i trenerka w zakresie horyzontalnej polityki równości w projektach UE

ODWIEDŹ NASZĄ STRONĘ I ZAPISZ SIĘ NA KOLEJNE DZIAŁANIA

- ✓ [AKTUALNOŚCI PROJEKTU](#)
  - Warto być na bieżąco!
- ✓ [HARMONOGRAM KOLEJNYCH DZIAŁAŃ](#)
  - Nie przegap wydarzenia w Twoim mieście!
- ✓ [GALERIA PROJEKTU](#)
  - Zobacz co już zrobiliśmy!
- ✓ [KADRA TRENERSKA](#)
  - Czekają na Was doświadczeni trenerzy - eksperci oceniający wnioski, osoby piszące wnioski, praktycy, długoletni pracownicy NGO!
- ✓ [MATERIAŁY PROMOCYJNE](#)
  - Żebyście wiedzieli czego szukać!
- ✓ [PREZENTACJE PROJEKTOWE](#)
  - To cenne źródło najnowszych informacji!
- ✓ [ZREALIZOWANE WEBINARIA DO ODSŁUCHANIA](#)
  - Dostępne 24/h na dobę!
- ✓ [HARMONOGRAMY KONKURSÓW DLA NGO](#)
  - Śledź stronę Ministerstwa Rozwoju publikująca aktualne nabory wniosków!
- ✓ [PUNKTY INFORMACYJNE FUNDUSZY EUROPEJSKICH W POLSCE](#)
  - Nie wiesz czegoś? Zadzwoń, zapytaj!

Więcej danych znajdziecie Państwo na naszej platformie edukacyjnej:

www.ckngo.pl,

bądź w biurze projektu:

ul. Brukowa 28/9, 15-889 BIAŁYSTOK

TEL. +48 (85) 653 77 53

biuro@ckngo.pl

rekrutacja@ckngo.pl

